

Internt Notat

Dato: 12-04-2024

Notat til Beskæftigelsesudvalget vedr. deltagelse i Projekt styrket indsats mod socialt bedrageri

Rødovre Kommune har bidraget med erfaringer til Projekt Styrket Indsats mod Socialt bedrageri, der har været forankret i politikredsene henholdsvis i Nordjylland, på Fyn og på Københavns Vestsiden. Projektet har løbet over 2 år fra september 2021. Seks kommuner har deltaget i projektet – herunder Rødovre Kommune.

Formål med projektet

Projektet har haft til formål at kortlægge den nuværende indsats mod socialt bedrageri - herunder samarbejdet i og mellem de enkelte myndighederne. Dette i forhold til at afsløre, anmelde, efterforske og strafforfølge borgere, der har begået socialt bedrageri. Projektet har identificeret udfordringer og forbedringspotentialer i den gældende indsats, der fremadrettet kan sikre en mere effektiv og målrettet indsats mod socialt bedrageri. Udvalgte løsningstiltag er udviklet og afprøvet i praksis for at styrke samarbejdet på tværs af myndigheder – nationalt og lokalt. Herunder sikring af en øget udveksling af oplysninger, øget videndeling mv., så sagerne i højere grad kan føre til domfældelse.

Definition af socialt bedrageri

I projektet defineres socialt bedrageri som situationer, hvor borgere uberettiget modtager en social ydelse ved bevidst at angive forkerte oplysninger eller tilbageholde informationer for de udbetalende myndigheder af relevans for berettigelsen til ydelsen. Situationerne adskiller sig fra de tilfælde, hvor den uberettigede udbetaling alene skyldes borger- eller myndighedsfejl, og hvor der således ikke bliver begået et strafbart forhold.

Kontrolindsatsen

Kommunerne har ansvaret for at administrere en række sociale ydelser og sikre, at de udbetales på et korrekt grundlag. Det gælder ydelser som kontanthjælp, økonomisk friplads og sygedagpenge. Såfremt ydelserne er udbetalt uberettiget, har kommunen ansvar for at indstille eller korrigere udbetalingen og eventuelt kræve tilbagebetaling eller forestå en politianmeldelse. Projektets analyse af kontrolindsatsen er baseret på viden og erfaringer fra Aalborg, Brønderslev, Odense, Langeland, Herlev og Rødovre kommuner.

Følgende parter har i øvrigt bidraget til projektet; National enhed for Særlig Kriminalitet, Ankestyrelsen, Fælles Dataenhed (Udbetaling Danmark), Kommunernes Landsforening, Hvidvasksekretariatet, Skattestyrelsen, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt Passenger Information Unit.

Rapportens struktur

Rapporten er opdelt i fire dele:

- Del 1 Kriminalitetsmønstre og trends
- Del 2 Kortlægning af indsatsen mod socialt bedrageri
- Del 3 Udfordringer og forbedringspotentialer
- Del 4 Opsummering af hovedfund

Del 1 giver en kort introduktion til kriminalitetsområdet socialt bedrageri. Del 2 indeholder en kortlægning af det samlede sagsforløb på tværs af myndigheder i sager om socialt bedrageri. Sagsforløbet danner rammen for projektets analyse af udfordringer og forbedringspotentialer, som præsenteres i del 3, mens del 4 opsummerer analysens hovedfund.

Opsamling vedr. Kriminalitetsmønstre og trends

Politiet har i gennemsnit modtaget 661 anmeldelser om socialt bedrageri om året i perioden fra 2017 til 2021. Anmeldelser om dagpengebedrageri er faldet, mens anmeldelser fra kommunerne er steget. Det hænger blandt andet sammen med udmøntningen af en række politiske tiltag på området. Personer, som er dømt for socialt bedrageri, er oftest i alderen 25-44 år og har dansk nationalitet. Hovedparten af de dømte er mænd, mens halvdelen af de dømte ikke er tidligere straffet.

Opsamling vedr. Kortlægning af indsatsen mod socialt bedrageri

På tværs af kontrol- og tilsynsmyndighederne følges en række ensartede procestrin, der er relateret til at afsløre og anmelde socialt bedrageri. Antallet af kontrolsager varierer i kommunerne, hvilket blandt andet skyldes forskellige strategier. Det vurderes, at myndighederne indgiver få politianmeldelser årligt, når der sammenholdes med antallet af kontrolsager. Sigtelsesprocenten er dog generelt høj. A-kassesagerne fører i højere grad til en fældende afgørelse end sager anmeldt af kommunerne.

Opsamling vedr. Udfordringer og forbedringspotentialer

Det kræver et stærkt og målrettet myndighedssamarbejde for effektivt at kunne afsløre og retsforfølge borgere, der svindler med sociale ydelser. Her bidrager de enkelte aktører til at kvalificere den fælles indsats. Analysen viser, at der er en række udviklingspotentialer i forhold til at styrke det samlede sagsforløb.

Opsummering af hovedfund

Viden og erfaringer fra Projekt 'Styrket indsats mod socialt bedrageri' er videregivet til Rigspolitiet og politikredsene ved afslutning af projektet ultimo 2023. Dette med henblik på videre udvikling og lokal tilpasning af projektets forslag til tiltag.

Projektet viser, at:

- der er et potentiale i et tættere og mere målrettet samarbejde om deling af oplysninger. Politikredsene og Hvidvasksekretariatet forventes således at kunne bidrage med flere oplysninger til kontrolindsatsen fremadrettet.
- Al Capone-samarbejdet, der muliggør deling af oplysninger vedrørende snyd med sociale ydelser i rocker- og bandemiljøet, vurderes fortsat relevant.
- styrket kontrol kan i højere grad afdække snyd med sociale ydelser ved ophold/ferie i udlandet.
- enligsagsområdet er vanskeligt at navigere i grundet en kompleks lovgivning. Mere tydelige retningslinjer til brug for vejledning og kontrol efterspørges.
- socialt bedrageri i forhold til opbevaring af formue og indtægter via tjenester som MobilePay Box og spillkonti kan i højere grad afsløres. Det vil kræve en nærmere juridisk undersøgelse.
- flere kommuner efterspørger et bedre samarbejde med Skattestyrelsen ud fra en forventning om, at kontrolindsatsen herved kan styrkes yderligere.
- der er et potentiale i at ensrette og standardisere anmeldelser om socialt bedrageri.
- flere kommuner efterspørger en lettere adgang til politiet, og en hurtigere inddragelse ved behov i efterforskningen.
- kontrol- og tilsynsmyndighedernes anmeldelsespraksis kan kvalificeres og retsforfølgelsesprocessen i politi og anklagemyndighed optimeres. Dette via en øget dialog og videndeling mellem myndighederne.

- de lovmæssige krav til politianmeldelser harmonerer ikke altid med de strafferetlige definitioner og gældende praksis ved anklagemyndighed og domstole. Gældende regler på området efterses.

Praksis i Rødovre Kommune

Kontrolgruppen i Rødovre Kommune har gennem 2023 haft fokus på at forbedre samarbejdet med politiet – blandt andet ved deltagelse i 'Styrket indsats mod socialt bedrageri' sammen med Københavns Vestegns Politi. Som en del af projektet har Kontrolgruppen set på kommunens anmeldelsespraksis og i den forbindelse afprøvet en ny, fælles anmeldelseskabelon. Brug af skabelonen forventes at øge kvaliteten i anmeldelserne – herunder sikre, at anmeldelserne indeholder tilstrækkelig dokumentation til, at anklagemyndigheden kan rejse tiltale mod den sigtede. Skabelonen er stadig under udvikling. Der arbejdes på at udbrede skabelonen til alle kommuner, samt på udvikling af en digital indberetningsløsning.

Gennem 2023 har kontrolgruppen behandlet og afsluttet 93 sager vedrørende socialt snyd. Sagerne er opstået ved henvendelser fra anonyme såvel som ikke anonyme borgere, samarbejdspartnere internt i kommunen, andre kommuner, Skat, Politi, Udbetaling Danmark, Den Fælles Dataenhed og National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK).

Den største andel af henvendelserne er kommet fra interne samarbejdspartnere i kommunen. Således 37,5 procent. Sagerne vedrører forskellige ydelsesområder, hvoraf kontanthjælpssager dog udgør hovedparten.

Samarbejde med politi og øvrige myndigheder

Kontrolgruppen i Rødovre har generelt et godt samarbejde med Københavns Vestegns Politi. Der bliver ikke afholdt faste møder, men der er løbende telefonisk dialog omkring udveksling af oplysninger. I øvrigt har været afholdt flere undervisningsseancer for de forskellige skiftehold hos politiet i Albertslund. Kontrolgruppen har oparbejdet en god relation særligt til den enhed, der arbejder med rocker- og banderelaterede sager.

Kontrolgruppen anmelder sager til politiet, når kontrolgruppen har truffet afgørelse om tilbagebetaling af sociale ydelser og mistænker, at der er begået et strafbart forhold. Kontrolgruppen skal indgive politianmeldelse, hvis Kontrolgruppen har truffet en afgørelse om tilbagebetaling, og tilbagebetalingskravet udgør mere end 21.500 kr. Det er op til Domstolene at afgøre, hvorvidt der er tale om socialt bedrageri, der kan straffes efter Straffeloven.

I 2023 har Kontrolgruppen anmeldt 13 sager til politiet. Der kan dog gå flere år inden en sag kommer for retten, grundet lange ventetider i retssystemet.

Retten i Glostrup har i 2023 afsagt dom i en enkelt sag på baggrund af Kontrolgruppens anmeldelse. Borgeren blev fundet skyldig i socialt bedrageri og fik en betinget dom på 6 måneder. Dommeren lagde i domsafsigelsen vægt på de oplysninger, der var fremkommet gennem kontrolgruppens arbejde.